

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. III. Ex qua Culpa oriatus Obligatio Restituendi damnum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

injustæ acceptionis, & ratione rei acceptæ.

15.
Quid censendum de titulo contractus.

Petes, quo titulo teneatur emptor v. g. præstare pretium rei emptæ, mutuarius mutuum &c? Non enim ratione injustæ acceptionis, ut patet, non etiam ratione rei acceptæ: nam potest fieri, ut hæc non extet apud ipsam, ut si fortuito perierit. Resp. I. ex his contractibus non oriri proprie obligationem restituendi, sed solvendi aut satisfaciendi actioni, quam habet venditor v. g. aut mutuator in personam emptoris aut mutuatarii, non autem in ipsam rem, quam proinde jure repetere non potest, etiam si adhuc extaret, restitutio verò requirit reddi rem, quantum fieri potest, eandem. Resp. II. generalius accipiendo restitutionem, posse addi tertium titulum, unde contrahatur obligatio, scilicet contractum: per hunc enim acquiritur etiam jus ad rem, quæ proinde tribuenda est, ne justitia violetur: ideoque in exemplis propositis erit obligatio restituendi ex contractu.

QUESTIO III.

Ex Qua culpa oriatur Obligatio Restituendi Damnum?

16.
Damnum cuius oriatur an quis præstare debeat.

URISPERITI triplicem statuunt causam damni, dolum scilicet, culpam & casum. Et quidem damno, quod in re aliena erit, ex casu (fortuito nimirum, quia prævideri aut impediri non potuit, adeoque accidit nihil eorum omisso, quæ humanitus adhiberi, vel factu eorum, quæ omitti debuissent) certum est neminem per se loquendo obligari, sed rem ita pereuntem domino perire; quando nimirum is, apud quem perit, detinendo non est in culpa, aut mora culpabili, & præsertim quando non intercessit pactum, sive gratuitum, sive onerosum, de præstandis etiam casibus fortuitis.

17.
Dolus quid sit.

Dolus censetur committi, uti l. i. ff. De dolo malo explicatur, quando aliud agitur, aliud simulatur; vel quando adhibetur caliditas, fallacia, vel machinatio ad alterum decipiendum seu circumveniendum. Qui quidem est dolus occultus, & frequenter censetur etiam à Theologis nomine fraudis aut doli. Sed ad præsens propositum loquendo juxta styllum juris, committitur dolus etiam, ubi deceptio seu simulatio abest, minimeque tegitur consilium nocendi; veluti malo dolo dicitur facere qui metum infert, qui rapit, vel aperto Marte occidit L. 2. §. doli mali 8. ff. de vi bonor. raptor. L. 14. §. 13. ff. Quod metus causa. Ut proinde aptius dicatur generatim consistere in machinatione injuste dampnificandi factu vel omissione, consulto & scienter adhibita; ut tradit Gualterus in Syntagm. Reg. Juris

Est semper præstandus. c. 17. n. 2. & seqq. Estque dolus in omnibus

negotio præstandus damnum passio, juxta omnes.

Culpa juridica seu stylo juris interdum etiam dolum complectitur. Hic verò solet à Juristis contra dolum distingui, quòd careat consultà & intentà machinatione mali, sed potius consistat in quadam incircumspectione seu negligentia damnosa, quatenus vel sit aliquid quod debuisset omitti, vel omittitur quod fieri debuisset. Dividiturque in Latam, Levem, & Levissimam. Culpa lata contingit, quando fit vel omittitur, quod quilibet facile advertit non fieri vel non omitti debuisset, ideoque non cadere solet in homines passim circa res proprias. Unde Lessius, VViggers & alii vocant omissionem diligentiam ab hominibus ejusdem fortis passim adhiberi solitam. Quare L. Lata 223. ff. de verb. signif. dicitur Lata culpa finis est, non intelligere id, quod omnes intelligunt. Quæ quidem non consistit in indivisibili, ut proinde una possit esse altera latior. Hæc tamen differentia non deservit præsentis proposito sed potissimum concernit judicem, quatenus juxta modum culpæ latæ poenam determinet. Et L. Magna 226. ff. eod. dicitur: Magna culpa, dolum est; quatenus nempe in jure dolo comparatur L. 1. ff. Si mensor &c.

Levis culpa stylo juris (ut videre est apud du Bois ad Reg. 23. juris civil. cap. 5.) est, quando diligentia, quæ adhibetur, non est exacta, quantum scilicet adhiberet rebus proprijs prudens & diligens paterfamilias; seu (ut Lessius, VViggers & alii loquuntur) quando omittitur diligentia, quam diligentiores in ista hominum sorte adhiberent. Levissima, quando prædicta quidem diligentia adhibetur, non tanta tamen quantum adhiberet diligentissimus. v. g. culpa lata est, si quis noctu domum relinquit apertam; Levis, si non clausit fenestras altiores, quam ut de plano per eas intrari possit: Levissima, si fenestras versus publicum remotioresque à locis, in quibus domestici dormiunt, non muniverit ferreis perticis, de his plura vide apud du Bois ad Reg. 23. cit.

Culpa juridica potest dari sine culpa formali, seu in conscientia; quæ Theologica dicitur, quatenus est offensa Dei; Philosophica quatenus est deliberata actio vel omisso contra dictamen rationis. Si enim omisso diligentia debita fiat ex casuali oblivione vel inadvertentia, erit quidem culpa juridica, non tamen Theologica vel in conscientia. Estque nunc videndum, quomodo & ex qua culpa quis teneatur ad reparandum damnum per illam illatum.

Et in primis quidem communiter ab omnibus admittitur, teneri hominem circa res alienas adhibere communem diligentiam, qualis solet adhiberi in proprijs; sic ut liberè & advertentè illam omittens teneatur

teneatur præstare damna secuta. Ideoque ex culpa lata cogetur quis à iudice ad reparationem damnorum. Nec solet in foro externo credi prætendens suam innocentiam in foro conscientia, fundatam in defectu advertentia; quam quique facile præteret.

22. Quod si tamen reverà in illatione damni, etsi gravis, omnis culpa in conscientia, adeoque formalis injustitia absit, v.g. si sequatur incendium, et quod fuerit omnia per puram oblivionem & inadvertentiam extinctio candelæ, communis Theologorum sententia tradit, secluso contractu, non oriri in conscientia obligationem reparandi damnum cum proprio saltem incommodo, non obstante etiam culpa juridica lata. Probatur: quia non est obligatio ratione rei accepta; quæ supponitur non extare, saltem in potestate damnificantis. Non ratione injustæ acceptionis, utpote quæ formaliter non est iniuriola, defectu advertentia, adeoque libertatis. Quare sicut propterea stultus aut dormiens non tenetur in conscientia præstare damna, sic nec is, qui ab injuria formali excusatur, eò quod non fuerit similiter voluntaria seu libera.

23. Probatur id ipsum Franciscus Bona Spei Tr. 1. d. 17. dub. 4. nu. 40. ex c. Fin. de injurijs. Sed potius hic canon facessit difficultatem in oppositum (ut infra patebit) ut multum sit, si bene cum nostra doctrina concilietur. Neque Pontifex aperte significat (quod idem ait) excusari à restitutione, qui ne damnum inferret, nil omisit, quod in conscientia adhibere debuit, quasi (quod solum faceret ad præsens intentum) sufficiat nil esse omisum cum culpa formali, sed cum qui de contingentibus, quæ scilicet per se & à parte rei adhiberi debuerant, nil omisit.

24. Probatur præterea ex hoc, quod juxta L. 3. ff. ad L. Aquiliam oporteat esse factum injuriã; quæ L. 5. ff. eod. negatur esse in infantibus & amentibus, quia proculdubio culpa philosophicã & theologica caret: ergo (inquit) consequenter non est ad restitutionem obligatio in eis, qui hæc culpa carent. Sed nimis aberrat à scopo Legum, in quibus agitur de culpa juridica, quã utique hi non carent, etsi careant infantes & amentes. Unde injuria L. 5. cit. dicitur, quod non jure factum est, id est, contra jus &c. Igitur injuriam hic damnum accipimus culpã datum, etiam ab eo qui nocere noluit. Ideoque actione legis Aquilix tenetur quis non solum ex dolo & culpa lata, sed etiam ex levi, immo juxta L. 44. ff. eod. ex levissima. Videri possunt exempla, quæ allegantur Tit. cit. & Inst. de L. Aquilia, & Zoesius ad ff. eod. tit. n. 5. & Talden. ad Inst. de L. Aquilia c. 2. & 3.

24. Dixi cum proprio saltem incommodo: nam si absque eo posset damnum factu meo il- Herincx Sum. Theol. Pars III.

latum restitui, ratio postulare videtur, ut restituatur, veluti moraliter adhuc in potestate mea extans. Unde si quis inculpabiliter crimen alienum alicui detexit, bona fide existimans esse publicum, tenetur famam, si commode possit, reparare, etiam ex justitia, ut tradit Lessius c. 11. dub. 2. & alii passim.

25. Dices ff. Si quadrupes pauperiem fecisse dicitur. Et ff. de noxalibus actionibus, datur actio contra dominum ex damno illato per mancipium vel pecus suum, teneturque vel ipsum damnum resarcire, vel rem quæ damnum intulit noxæ dedere, id est, pro noxa seu damno dare damnum passis, ut ex corporibus mancipiorum vel pecudum, quæ nil à se distinctum habent prærio æstimabile, damnum sibi compensent. Quod non solum est conforme Legi Mosaicæ Exodi 21. sed etiam approbatur à Gregorio IX. c. fin. de Injurijs dicente: Quod si animalia tua nocuisse proponas, nihilominus ad satisfactionem teneris, nisi ea dando passis damnum, velis liberare te ipsum. Similiter ff. ad L. Aquiliam datur actio ex culpa juridica, etiam ubi non est culpa in conscientia. Quod iterum probat Gregorius IX. sup. dicens: Si culpã tuã datum est damnum &c. jure super his satisfacere te oportet. Nec ignorantiam excusat, si scire debuisti ex facto tuo injuriam verisimiliter posse contingere vel jaçturam. Quare tandem cum solum excusat, qui ut non accideret, de contingentibus nil omisit.

26. Resp. Leges istas respicere forum externum, & quamvis non sint proprie pœnales, esse tamen quasi pœnales, supponereque culpam saltem juridicam in mancipio damnificante, aut noxam in pecude, adeoque juxta doctrinam Petri Navarra & aliorum non obligare ante sententiam, neque aliter esse ulu receptas: homines enim passim has leges, aut aliam earum obligationem ignorant. Proinde Gregorius IX. agens de noxa data per animalia nostra, etiam intelligi potest de obligatione in foro externo, in quo vel reparatione damni, vel animalia noxæ dando quis liberat se ipsum ab actione impetitoris (à qua etiam per mortem, aut fugam animalis liberatur dominus; quod ipsum tamen ex natura rei non magis obligatum manet pro noxa, quàm statua ænea, quæ casu lapsa, aliquem læsit, maneat obnoxia) aut certe non est aliter ulu receptum. Quamvis propter hoc sententia contraria multorum doctorum quoad hoc sit probabilis juxta Lessium c. 9. dub. 17. Idemque est de actione L. Aquilia, si culpa in conscientia absit, scilicet eam solum respicere forum externum, & quid agendum post sententiam judicis: Etsi contradicat Covarruvias, quem citat & sequitur Zoesius in d. tit. num. 6. Gregorius autem se reflectens ad jus Civile, loquitur de satisfactione, quam

absque incommodo posset damnum reparari.

25. Vnde animalia cunctur ex jure.

26. Responso.

quam eodem jure dare oportet, scilicet in foro externo, & post sententiam; vel certe loquitur de ignorantia vincibili, adeoque de culpa in conscientia. Unde manet doctrina communis de exoneratione damnificantis sine peccato quoad forum conscientiae à restitutione. Si tamen legibus positivis aliud statueretur boni publici causa, earumque in conscientia obligatio satis innotesceret, consequenter esset juxta illas etiam in foro conscientiae procedendum; manente eo, quod ex natura rei talis obligatio non addit. Quae tamen videtur adesse in quantum ex noxa data per animal dominus factus est ditior, v. g. parcendo pascuis proprijs.

27. *Mores ho-*
dierni.
Hodie autem indistincte obtinuit juxta *Valer. Andr. ad Instit. Si quadrupes pauperiem in addit. num. 4.* pecus in alienis pascuis extra tempora permissa deprehensum includere, & loco pignoris detinere liceat domino seu colono praedii, donec ei pro damno dato satisfiat: Nōtales praeterea servorum actiones hodie apud nos nullae sunt, adeo ut & nomen illarum à foro nostro exularit; eò quod mancipia hic nulla sint, sed homines servientes quidem, liberi tamen, qui ipsi ex suis delictis tenentur, non autem dominus, regulariter loquendo. Vide *Valer. Andr. ad Instit. de Noxal. act. in addit. num. 4.*

28. *Damnificatio delib-*
vata obligat
pro sui qua-
litate ad re-
paratio-
nem.

Quod si sit damnum datum cum perfecta advertentia, etiam in materia levi, constat apud omnes esse obligationem damno proportionatam: quemadmodum si grave sit damnum ita voluntarie illatum nascitur indubitanter gravis obligatio resarciendi totum.

Quid cen-
sendum, si
intercesserit
deliberatio
imperfecta
seu venia-
lia.

Sed difficultas est, si culpa sit imperfecta in ratione formalis injustitiae, puta quia fuit imperfecta advertentia excusans quidem in conscientia à culpa gravi, & perfecta injuria formalis, non tamen ab omni, saltem levi, in conscientia. De qua nihilominus *Soto, Navarra, Saa, Henriquez, Sanchez, Lessius, VViggers* & plurimi alii censent etiam excusare in foro conscientiae à reparatione damni, idque ob imperfectiōnem actus in ratione injuriae, unde videtur non posse confurgere obligatio restituendi, saltem perfecta seu gravis: quae plane abstraheret homines ab immiscendo sese rebus proximi cum praesudicio humanae societatis, si ex veniali negligentia seu inconsideratione, quae facile obrepit, oriatur adeo gravis & difficulter tolerabilis obligatio. Immo nec imperfectam seu sub veniali oriri obligationem probatur ex eo, quod mirum videretur obligari aliquem ex jure naturae à restitutionem gravissima materiae, v. g. centum mille aureorum, sub solo veniali, à quo proinde aliàs non possit absolvi. Nec facile inveniretur, qui id praestaret: ut proinde modicum haec obligatio emolumentum adferret damnum passo, &

maximum onus uni forte inter myriades, qui illud subiret. Quod si asseratur obligatio venialis restituendi quid leve v. g. 10. stuferos; esse haec minus incommodi habeat, quid tamen ipsa in tanta summa seu damno juvabit? Confirmatur: quia juxta communem sententiam nemo tenetur ex voto aut contractu, nisi perfecta deliberatione inito. Nihilominus haec doctrina non est certa, varijs obligationem restituendi etiam gravem ex culpa veniali oriendam, sive ad totum damnum, sive ad partem pro qualitate culpae agnoscentibus, veluti ab aequitate non alienum aut ex ea debitum. Proinde ad securitatem conscientiae serviret, si aliqua moderata transactio fieret, ac damnum passo aliquoquinque fieret satis.

29. *Ex contr-*
ta qui nati-
ci possit de-
bitum pro-
stanti cul-
pam, etiam
levissimam.
Praemissa sunt intelligenda secluso contractu seu quasi contractu. Hinc enim oriri posset obligatio in conscientia citra omnem injustitiam formalem ex culpa juridica, etiam levissima, si id in justum patrum, sive gratuitum, sive onerosum, fuerit deductum, prout sane interdum deduci posset, uti & praestatio casus fortuiti.

Quamvis aliqui lege naturali justitiae sufficeret in rebus alienis adhiberi consuetam, & in rebus proprijs adhiberi solitam, adeoque ab ipso rei domino adhibendam diligentiam. Ut proinde leges amplius statuentes superaddant id rigori justitiae, ut recte *Lessius cap. 7. dub. 8.* & alii passim docent. Honestas quidem seu gratitudo exigit, ut circa alienas res, quibus nostri gratia utimur, simus magis circumspecti, non tamen ex natura rei id exigit justitiae rigor. Quod non parum confirmatur ex eo, quod juxta *L. 8. §. 3. ff. de precario* dumtaxat dolum, & culpam latam (quae ibidem dicitur proxima dicitur) praestare teneatur precario accipiens, eò quod precarium sit ad nutum concedentis jugiter revocabile, factis quam commodatum, ad certum scilicet usum vel tempus, in quo tenetur commodatarius praestare etiam culpam levissimam *L. Si ut certo ff. depositi, & Un. de Commodat.* Et tamen satis patet differentiam istam in sola congruentia (quae etiam cessat, dum tempus commodati expiravit) & res de praesumpta domini licentia adhuc detinetur, cum onere praestandi culpam levem, ut arguit *Lugo d. 8. sect. 8. n. 104.* fundatam, non sufficere ad hoc, et ex natura rei & legibus justitiae praecise, ex precario sola culpa lata, ex commodato etiam levissima sit praestanda.

30. *Qua culpa*
secundum
leges pre-
standa, dum
res aliena
est penes nos
ex certis ge-
neribus con-
tractuum.
v. g. ex
(hoc
Legibus itaque positivis statutum est, ut) nisi aliter conventum sit: nam in singulis contractibus hoc servabitur, quod initio convenit: legem enim contractus dedit. *L. contractus 23. ff. de reg. juris*, ubi excipitur, si res aliena sit apud me vi contractus cedentis in mei solius commodum, uti fit regulariter in commodato, nempe citra pretium

commodato, (hoc enim interveniente miscetur condu-
ctio) teneat de culpa etiam levissima. Ex-
cipitur precarium, juxta præmissa n. præ-
ced. Si cedat contractus in gratiam alterius
dumtaxat, uti in deposito, teneor solum
de dolo; supplè cum Glossa & omnibus
Doctoribus, vel culpâ latâ, quæ dolo pro-
xima, dolum repræsentat, prout dicitur L.
1. §. 2. ff. Si is qui testamento. Unde etiam
si commodatum detur gratiâ solius etiam
rius, v.g. ad excipiendum ejus amicos, sol-
lum præstatur dolo & culpa lata. Exci-
piuntur in jure quidam contractus, ut man-
dati, tutelæ, negotiorum gestorum, & ra-
tiones speciales, quæ legilatorem impule-
runt. Denique si contractus cedat in com-
modum utriusque, ut fit in pignore, con-
ductione &c. teneor de culpa lata & levi,
non tamen levissima. Vide L. Si ut certò ff.
Commodati, L. Contractus 23. ff. de reg. juris.

Instit. Quibus modis re contrahitur obligatio.

31. Nautæ nihilominus, Cauponæ, & Stabu-
latii, qui res hospitum, eorumque qui ve-
huntur, custodiendas receperunt, levissi-
mam culpam præstant L. 3. §. 1. ff. Nautæ,
Cauponæ, Stabularii. In contractu quoque
societatis, et si in utriusque bonum ceden-
te, præstanda non est levis culpa aded exa-
ctè, sed ad modum quo quis rebus suis
utitur, et si parum in ijs sit negligens, quasi
sibi imputare debeat adhibens socium non
aded diligentem L. 72. ff. pro socio. Idem-
que est de ijs, inter quos citra societatem
res aliqua v.g. hereditas, est communis L.
25. §. 16. ff. Familia erciscunde. De quibus
plura videri possunt apud Jurisconsultos,
signanter Du Bois ad reg. 23. juris Civil. At-
tendendæ quoque locorum consuetudines,
quæ variari possunt. Sic enim Consuetudines
Mechlinienses Tit. 8. a. 15. Statuunt; de-
positarium, etiam citra mercedem, susci-
pere rem suo periculo, tenerique ad om-
niam damnum, excepto casu inevitabili & vi
majori.

Quam cul-
pam præstet
nautæ, cau-
pones &c.
Qua culpa
præstanda
ex contra-
ctu socie-
tatis.

Consuetu-
dines Me-
chlinienses
circa depo-
situm.

32. Quia verò prædictis juribus statuitur
id quod æquitati consonum est, & cav-
endis fraudibus ac negligentis oportu-
m, ceptetur juxta receptam Doctorum opi-
nionem (quam sequitur Lessius ca. 7. dub. 8.
Vviggers Tr. 2. cap. 1. dub. 7. & alii passim)
eorum dispositio in conscientia & ante
omnem sententiam judicis obligare, & in
conditionem talium contractuum transire,
aded ut v. g. commodans censetur impo-
nere, & commodatarius acceptare onus di-
ligentissimè rem custodiendi.

33. Oppositum nihilominus conlet Soto, Saa,
Henriquez, alios referens, Ledesma & alii,
ac probabile censet Lessius sup. Filiucius,
Diana & alii, ut refert Lugo disp. 8. sect. 8.
in hoc ipsum valde propendens, quantum
ad præstationem culpæ levis & levissimæ.
Ratio assignari potest, quòd leges istæ, et si
potuerint strictius obligare, non tamen id
latis constet; & aliunde videatur sequi con-

ditionem legum pœnalem, quatenus sup-
ponunt culpam saltem juridicam, adeoque
non obligent ante sententiam: aut certè
quòd non sint in alio rigore usu receptæ
pro foro conscientiæ, hominibus passim
existimantibus se ex justitia non debere
majorem adhibere diligentiam in custodia
pignoris vel rei venditæ, quam dominus
ipse adhibere soleat. Idemque videri po-
test in comodato: et si id cautius custo-
diant ob notam inhonestatis, aut ingratu-
tudinis cavendam. Nec minorem appreh-
dunt custodiam precario, quam com-
modato deberi, Usurumque autem etiâ cau-
destructum sæpe ex honestate præstant.
Cum ergo in obscuris minimum sit se-
quendum, denegari nequit huic sententiæ
nota probabilitatis, donec legislatores aper-
tius mentem declarent. Fatendum saltem
adesse obligationem in conscientia post
sententiam, cui veluti justè omnino pa-
rendum.

Ad contractum revocari solet officium,
quo quasi ex contractu censetur Officia-
rii obligati ad ea, quæ muneris sui sunt. Ex
qua verò culpa teneantur, Variè variè sen-
tunt. Sententia nihilominus plurimorum
(quam sequitur Valquez, Lessius, ut citat
& sequitur Lugo disp. 8. sect. 7. dicens esse
jam communem) est, eos non teneri etiam
ex culpa levi; eò quòd oppositum cense-
retur onus gravissimum, quale homines in
se non agnoscunt, neque creduntur velle
suscipere, dum officium suscipiunt: quòd
etiam respublica non videatur plus ab ipsis
sub gravi obligatione exigere, quam ut
eam diligentiam adhibeant, quam ceteri
prudentes in eò officio adhibent. Et con-
sonat praxis: nam ut testatur Julius Clarus
adferens alios Auctores (teste Lugo sup. nu.
92.) judices & alii Officiales hodie non ac-
culantur, nisi de dolo & culpa lata. Quam-
vis (ut notat Lugo) in ijs aliquandò cense-
retur culpa gravis, quæ in officio caren-
tibus censetur levis, ut patet non excedens
communem diligentiam hominum, istius
fortis seu officii. Immo probabilem censet
idem Lugo sup. sententiam Soti (quam ait
multis Recentioribus doctissimis placere)
asserentis, neminem ex officio teneri in
conscientia ad damnum solvendum etiam
ex culpa lata, nisi foret simul theologica,
& quidem gravis.

Plura de coöperantibus ad damnum, &
alijs, quæ restitutionem in communi quo-
dammodo spectare videntur, commodius
agendo de restitutione bonorum fortunæ
(in quibus potissimum usuveniunt &
specificari solent) tractabimus. Itaque ad
injurias in particulari, & restitutionem cor-
respondentem nunc descendendum. Variæ
porò sunt injuriarum species, uti bono-
rum, in quibus ipsæ versantur; nimirum in
bonis animi, corporis, famæ & honoris, ac
tandem externorum seu fortunæ.

34. Ex vi offi-
cii qua cul-
pa præstan-
da.

Variæ inju-
riarum, ut
bonorum,
species re-
censentur.

